

1

ИХТИСОСРО ЧӢ ГУНА БОЯД ИНТИХОБ КАРД?

Ихтисос навъи мушаххаси кор (фаъолият) дар доираи ягон касбе аст. Шахс дар доираи як касб чанд ихтисосро интихоб карда метавонад. Баъд аз таҳсил аз рӯи ҳар ихтисос таҳассуси муайян дода мешавад. Масалан, касби **муҳандисӣ** дорои таҳассусҳои **муҳандис-барномасоз, муҳандис-бинокор, муҳандис-геолог, муҳандис-лоихакаш, муҳандис-механик, муҳандис-технолог, муҳандис-эколог, муҳандис-энергетик** ва ғайра аст.

Дуруст интихоб кардани ихтисос барои ҳар як шахс муҳим ва ҳатто тақдирсоз аст, бинобар ин, дар интихоби ихтисос тавачҷуҳи зиёд бояд кард. Ҳангоми интихоби ихтисос ба эътибор гирифтани якчанд омил зарур аст. Пеш аз ҳама, довталаби азиз, бояд хуб биандешед, ки аз ин касб чӣ меҳоҳед ва аз он чиро интизоред, кор кардан дар кадом соҳа ба Шумо бештар писанд аст ва ин касбу кори Шумо ба тарзи ҳаётатон чӣ таъсире расонида метавонад? Оё аз ин касбу ихтисос қаноатманд хоҳед шуд? Он воситаи таъмини рӯзгоратон мешавад ё не?

Ҳар як довталаб талаботи бозори меҳнатро ба касбу ихтисосҳо ақаллан барои солҳои наздики оянда бояд ба назар гирад, зеро дар ҳоли мавриди талаби бозори меҳнат набудани он касбу ихтисос ё нисбат ба талабот зиёд будани шумораи мутахассисони он соҳа манфиаташ ба соҳибкасб кам мерасад. Барои мисол, гарчанде ихтисосҳои самти ҳуқуқшиносӣ нуфузу эътибори баланд доранд, имрӯз барзиёд будани мутахассисони ин соҳа дар бозори меҳнат ҳис карда мешавад. Баръакс, ҳамаи соҳаҳои кишвари мо ба ихтисосҳои техникӣ (гурӯҳи ихтисосҳои яқум – “Табиӣ ва техникӣ”) ниёзи зиёд дорад, аммо аз ҷониби довталабон кам интихоб гардидани онҳо ҳар сол аён мегардад. Ҳамчунин, боз, масалан, ба эътибор бояд гирифт, ки вобаста ба инкишофу рушди ҳуши сунъӣ акнун касбу ихтисосҳои зиёди нав пайдо шуда, баръакс, ихтисосу пешаҳои бисёре аз байн мераванд.

Интихоби касб ва ихтисос, албатта, кори шахсии ҳар кас аст, вале ҳангоми интихоби он таҷриба ва маслиҳати падару модар, омӯзгор, хешу ақрабо ва мутахассисони соҳаро ба эътибор гирифтани ба нафъи кас хоҳад буд.

Ҳамчунин, ҳангоми интихоби касбу ихтисос хусусиятҳои ҷисмонӣю равонӣ худ – вазъи саломатӣ, дониш, лаёқату истеъдодро ба назар гирифтани зарур аст. Ҳар касбу ихтисос талаботи ба худ хос дорад, ки аз шахс қобилият, ҳислат, дониш ва маҳорати муайяно талаб мекунад. Масалан, касе, ки овозаш нохуш ё гулӯяш айбдор ё бемор бошад, овозхони хуб шуда наметавонад.

Касбу ихтисосро фақат бо хоҳиши худ интихоб кунед. Бидонед, ки бо ин касбу ихтисос Шумо шояд тамоми умр қору зиндагӣ намоед!

Бояд таъкид кард, иштирок дар ИМД ихтиёрист, аммо барои шахси дар он иштироккунанда интихоби дурусту мақсадноки ихтисосҳо зарур аст.

Ҳар кас бояд ихтисосро интихоб кунад, ки ба табиату қобилияташ мувофиқ бошад. Ихтисоси барои шахс хубу мувофиқ ба ӯ на на танҳо қаноатмандии касбӣ, балки дар қору рӯзгораш фараҳу шодмонӣ меорад. Довталаб бояд, пеш аз ҳама, олами маънавии худ – шавқу ҳавас, меҳру садоқат ба касбу ихтисос, тафаккур ва қобилияту истеъдодашро ба назар гирад. Сипас бо ихтисосҳои мавҷудае, ки майли интихоби онҳоро дорад, шинос шуда, хусусияту талаботи онҳоро фаҳмида, лаёқату донишу тавону имқони худро ба эътибор гирифта, онҳоро ихтиёр кунад. Танҳо дар ҳамин сурат интихоби касбу ихтисос дурусту дақиқ ва бошууроно буда метавонад.

Инро ҳам доништан лозим аст, ки аз рӯи ихтисоси интихобкарда мутахассисонро кадом муассисаҳои таълимӣ омода мекунад. Шумораи муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи олии касбӣ кам нест. Бинобар ин, муҳим аст, ки барои дурусту дақиқ интихоб кардани онҳо низ довталаб имконият ва шароити худро дар мадди назар дошта, аз ҷумла **меъёрҳои зеринро ба эътибор гирад:**

- ✓ шакли таҳсил (рӯзона, шабона, ғоибона, фосилавӣ) ва намуди таҳсил (ройгон, пулакӣ);
- ✓ макони ҷойгиршавии муассисаи таълимӣ;
- ✓ зерсохтори муассисаи таълимӣ (мавҷудияти хобгоҳ, китобхона, толорҳои варзишию фарҳангӣ);
- ✓ нуфуз ва эътибор (рейтинг)-и муассисаи таълимӣ;
- ✓ фикру ақидаи аҳли ҷомеа дар бораи муассисаи таълимӣ.

Шумо бояд то давраи бақайдгирӣ бо истифода аз феҳристҳои ихтисосҳо (замимаҳои 3-ум ва 4-ум), ки дар сомонаи Марказ низ гузошта мешавад, интихобҳои худро муайян намоед.

Дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёна ва олии касбии ба низоми ИМД дохилшудаи ҷумҳурӣ, ки коллеҷ, донишкадаю донишгоҳҳо ва як академияро дарбар мегирад, аз рӯи беш аз 900 ихтисос мутахассисон омода карда мешаванд. Рӯйхати ихтисосҳо бо нишон додани муассисаҳои таълимӣ, шакл ва намуди таҳсил дар сомонаи Марказ ҷой дода мешавад.

Соли 2026-ум ба воситаи низоми ИМД ба 42 муассисаи таълимии таҳсилоти олии касбӣ (1 академия, 20 донишгоҳ, 17 донишкада), 4 филиали донишгоҳу донишкадаҳо (1-то ватанӣ ва 3-то хориҷӣ), 78 муассисаи таълимии таҳсилоти миёнаи касбӣ (коллеҷ) ва 9 филиали коллеҷҳои ҷумҳурӣ донишҷӯён қабул карда мешаванд.

Дар замимаи 2 ном, макон ва рақами телефонҳои муассисаҳои таълимии ба низоми ИМД дохилбуда оварда шудааст. Доништан маълумоти зарурӣ дар бораи муассисаҳои таълимии барои таҳсил интихобкарда ба ҳар як довталаб ва падару модар зарур аст.

Инчунин, барои интихоби ихтисосҳо Марказ аз тариқи сомонааш барномаи махсусро таҳия ва паҳн мекунад, ки аз он тавассути компютер ва телефонҳои мобилии ҳушманд истифода кардан мумкин аст. Пайванд барои боргирии ин барнома дар сомонаи Марказ гузошта мешавад.

Ихтисосҳо аз рӯи монандию наздикии фанҳои имтиҳон ба ҳам дар 5 гурӯҳи ихтисосҳо муттаҳид гардидаанд, ки ин таснифотро Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон бо пешниҳоди Марказ тасдиқ кардааст:

- 1) табиӣ ва техникӣ;**
- 2) иқтисод ва география;**
- 3) филология, педагогика ва санъат;**
- 4) ҷомеашиносӣ ва ҳуқуқ;**
- 5) тиб, биология ва варзиш.**

Довталаб ҳуқуқи интихоби то 12 комбинатсияи ихтисосро вобаста аз муассисаи таълимӣ, шакли таҳсил (рӯзона, шабона, ғоибона, фосилавӣ) ва намуди таҳсил (ройгон, пулакӣ) тибқи нақшаи қабули донишҷӯён дар доираи танҳо як гурӯҳи ихтисосҳо дорад. Довталаб интихобҳои худро дар рӯйхат бояд аз рӯи бартарияшон (афзалиятшон) ҷобачо гузорад, яъне комбинатсияҳои ихтисосҳои барои худ бештар мувофиқ ва писандро дар болотар бигзорад. Ба таври дигар гӯем, бартарии интихоб ин аст, ки бояд он ихтисосе дар рӯйхати интихобҳо дар ҷойи аввал (аз ҳама боло) монда шавад, ки он барои довталаб писанд ва заруртар аз ихтисосҳои дигари интихобшуда аст. Сипас интихобҳои боқимондари (мувофиқи хоҳишаш) дар ҷойҳои дуюм, сеюм ва ғайра – то дувоздаҳум ҷобачо гузоштан лозим аст. Масалан, интихоби довталаби дорони таҳсилоти миёнаи умумӣ, ибтидоии касбӣ ё миёнаи касбӣ дар доираи гурӯҳи ихтисосҳои 1-ум чунин буда метавонад:

**Намунаи интихоби комбинатсияҳои ихтисосҳо дар гурӯҳи ихтисосҳои 1-ум
(барои довтолабони дорои таҳсилоти миёнаи умумӣ, ибтидоии касбӣ ё миёнаи касбӣ)**

Р/т	Ихтисос	Муассисаи таълимӣ	Шакли таҳсил	Намуди таҳсил	Забони таҳсил
1	1430101 – Неругоҳҳои барқӣ	Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М. С. Осимӣ (шаҳри Душанбе)	рӯзона	ройгон	тоҷикӣ; русӣ
2	1430103 – Таъмини барқ (аз рӯйи соҳаҳо)	Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М. С. Осимӣ (шаҳри Душанбе)	рӯзона	ройгон	тоҷикӣ; русӣ
3	17406050102 – Барқикунони кишоварзӣ	Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Шириншоҳ Шохтемур (шаҳри Душанбе)	рӯзона	ройгон	тоҷикӣ
4	151010103 – Гидрогеология ва геологияи муҳандисӣ	Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (шаҳри Душанбе)	рӯзона	ройгон	тоҷикӣ
5	010302 – Математикаи амалӣ ва информатика	Филиали Донишгоҳи давлатии Москва ба номи М. В. Ломоносов дар шаҳри Душанбе	рӯзона	ройгон	русӣ
6	143010601 – Технологияи энергияи самарабахш дар энергетика (ФМ ДМТ ва ДДБ)	Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (шаҳри Душанбе)	рӯзона	пулакӣ	русӣ
7	1690101 – Меъморӣ	Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М. С. Осимӣ (шаҳри Душанбе)	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ; русӣ
8	1430101 – Неругоҳҳои барқӣ	Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М. С. Осимӣ (шаҳри Душанбе)	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ; русӣ
9	1400301 – Зеҳни сунъӣ	Донишгоҳи байналмилалӣ сайёҳӣ ва соҳибкорӣ Тоҷикистон (шаҳри Душанбе)	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ
10	131030202 – Механика (фаъолияти илмию истеҳсолӣ)	Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (шаҳри Душанбе)	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ
11	243010301 – Таъминоти барқ дар корхонаҳои саноатӣ	Коллеҷи техникии Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М. С. Осимӣ (шаҳри Душанбе)	рӯзона	ройгон	тоҷикӣ
12	2430103 – Таъминоти барқ (аз рӯйи соҳаҳо)	Коллеҷи информатика ва техникаи компютери шаҳри Душанбе	рӯзона	ройгон	тоҷикӣ

Интихоби довталаби дорои таҳсилоти умумии асосӣ дар доираи гурӯҳи ихтисосҳои 3-юм чунин буда метавонад:

Чадвали 1.2

**Намунаи интихоби комбинатсияҳои ихтисосҳо дар гурӯҳи ихтисосҳои 3-юм
(барои довталабони дорои таҳсилоти умумии асосӣ – синфи 9-ум)**

Р/т	Ихтисос	Муассисаи таълимӣ	Шакли таҳсил	Намуди таҳсил	Забони таҳсил
1	2010201 – Таҳсилоти ибтидоӣ	Коллеҷи омӯзгорӣ ба номи Хосият Махсумоваи Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣ Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни (шаҳри Душанбе)	рӯзона	ройгон	тоҷикӣ
2	2010101 – Таҳсилоти томактабӣ	Коллеҷи омӯзгорӣ ба номи Хосият Махсумоваи Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣ Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни (шаҳри Душанбе)	рӯзона	ройгон	тоҷикӣ
3	2010201 – Таҳсилоти ибтидоӣ	Коллеҷи омӯзгорӣ шаҳри Турсунзода	рӯзона	ройгон	тоҷикӣ
4	2010101 – Таҳсилоти томактабӣ	Коллеҷи омӯзгорӣ шаҳри Турсунзода	рӯзона	ройгон	тоҷикӣ
5	2020301 – Забон ва адабиёти тоҷик	Коллеҷи омӯзгорӣ шаҳри Турсунзода	рӯзона	ройгон	тоҷикӣ
6	2020306 – Забони хориҷӣ (хитой)	Коллеҷи омӯзгорӣ ба номи Хосият Махсумоваи Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣ Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни (шаҳри Душанбе)	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ
7	2010101 – Таҳсилоти томактабӣ	Коллеҷи омӯзгорӣ ба номи Хосият Махсумоваи Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣ Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни (шаҳри Душанбе)	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ
8	2010201 – Таҳсилоти ибтидоӣ	Коллеҷи омӯзгорӣ шаҳри Турсунзода	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ
9	2010101 – Таҳсилоти томактабӣ	Коллеҷи омӯзгорӣ шаҳри Турсунзода	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ
10	2020301 – Забон ва адабиёти тоҷик	Коллеҷи омӯзгорӣ шаҳри Турсунзода	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ
11	2010201 – Таҳсилоти ибтидоӣ	Коллеҷи омӯзгорӣ шаҳри Ҳисор	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ
12	2020301 – Забон ва адабиёти тоҷик	Коллеҷи омӯзгорӣ шаҳри Ҳисор	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ

Ҳамин тавр довталаб бо дарназардошти муассисаҳои таълимӣ, шакл ва намуди таҳсили тибқи нақшаи қабул пешбинигардида то 12 комбинатсияи ихтисосро чунин интихоб карда метавонад:

1) вобаста аз муассисаи таълимӣ:

а) барои довталабоне, ки таҳсилоти миёнаи умумӣ (пас аз хатми синфи 11-ум), ибтидоӣ ё миёнаи касбӣ доранд:

- аз муассисаҳои таълимии таҳсилоти *олии касбӣ*;
- аз муассисаҳои таълимии таҳсилоти *миёнаи касбӣ*;
- ҳам аз муассисаҳои таълимии таҳсилоти *миёнаи касбӣ* ва ҳам *олии касбӣ*;

б) барои довталабоне, ки таҳсилоти умумии асосӣ (пас аз хатми синфи 9-ум) доранд:

- танҳо аз муассисаҳои таълимии таҳсилоти *миёнаи касбӣ*;

2) вобаста аз шакли таҳсил:

а) барои довталабоне, ки таҳсилоти миёнаи умумӣ (пас аз хатми синфи 11-ум), ибтидоӣ ё миёнаи касбӣ доранд:

- таҳсили *рӯзона*;
- таҳсили *шабона*;
- таҳсили *ғоибона*;
- таҳсили *фосилавӣ*;
- шаклҳои *гуногуни таҳсил (рӯзона, шабона, ғоибона, фосилавӣ)*;

б) барои довталабоне, ки таҳсилоти умумии асосӣ (пас аз хатми синфи 9-ум) доранд, танҳо таҳсили *рӯзона* пешбинӣ гардидааст.

3) вобаста аз намуди таҳсил (новобаста аз он, ки довталаб кадом зинаи таҳсилотро дорост):

- таҳсили *ройгон*;
- таҳсили *пулакӣ*;
- ҳам таҳсили *ройгон* ва ҳам *пулакӣ*.

Довталаби хатмкарда ё хатмкунандаи **синфи 9-ум** низ ҳуқуқи дар доираи як гурӯҳи ихтисосҳо то 12 комбинатсияи ихтисосро вобаста аз муассисаи таълимӣ ва таҳсили *ройгон* ва ё *пулакӣ* интиҳоб кардан дорад. Аммо шакли таҳсили **ӯ танҳо *рӯзона*** мешавад, яъне таҳсили *шабона*, *ғоибона* ва *фосилави*ро интиҳоб карда наметавонад. Ӯ ихтисосҳои муайяно танҳо аз муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи касбӣ, ки қабули донишҷӯён дар онҳо дар заминаи таҳсилоти умумии асосӣ – синфи 9-ум ба роҳ монда шудааст, интиҳоб карда метавонад.

Дар вақти бақайдгирӣ, ҳангоми интиҳоби ихтисосҳое, ки таълими онҳо дар муассисаи таълимӣ бо якчанд забон аст, довталаб забони таҳсилро мушаххас нишон дода наметавонад, зеро, агар тибқи нақшаи қабул таълими ихтисос ба якчанд забон пешбинӣ шуда бошад, тақсмоти донишҷӯёно ба гурӯҳҳои академӣ аз рӯи забони таҳсил баъди аз озмуни тақсмот гузаштани онҳо муассисаи таълимии дахлдор мувофиқи нақшаи қабул, балҳои бадастовардаи донишҷӯён ва хоҳиши онҳо анҷом медиҳад. Дар навбати аввал хоҳиши донишҷӯёне ба назар гирифта мешавад, ки нисбат ба дигарон балҳои зиёдтар доранд.

Дар феҳристи комбинатсияҳои ихтисосҳо ва варақаи бақайдгирӣ забон(ҳо)и таҳсил барои ҳар як ихтисос дар муассисаи таълимӣ нишон дода мешавад. Вобаста ба ин, агар Шумо танҳо ба забони тоҷикӣ таҳсил кардан хоҳед (тавонед), пас, ҳамон ихтисос(ҳо)-еро интиҳоб кунед, ки тибқи нақшаи қабул барояш(он) таълим ба забони тоҷикӣ пешбинӣ гардидааст ва баръакс, агар Шумо танҳо ба забони русӣ таҳсил кардан (хоҳед) тавонед, он ихтисос(ҳо)-еро интиҳоб кунед, ки тибқи нақшаи қабул барояш(он) таълим ба забони русӣ пешбинӣ шудааст.

Дар ёд доштан зарур аст, ки **озмуни тақсмоти довталабон аз рӯи тартиб – бартари** интиҳоби комбинатсияҳои ихтисосҳояшон, аз интиҳоби 1-ум то 12-ум, бонавбат **сурат мегирад**.

Бояд қайд кард, ки баъзе аз ихтисосҳо супоридани **имтиҳони эҷодӣ ва (ё) маҳорати махсус ё имтиҳонҳои иловагии таҳассусиро** талаб мекунад. Бинобар ин, довталабоне, ки чунин ихтисосҳоро интиҳоб мекунад, бояд имтиҳонҳои эҷодӣ ва (ё) маҳорати махсус (*масалан, интиҳоби 7-ум дар қадвали 1.1*), ё имтиҳони иловагии таҳассусӣ (*масалан, интиҳоби 5-ум дар қадвали 1.1*) низ супоранд. Маълумоти бештарро дар бораи чунин имтиҳонҳо аз зербахшҳои **“Қисми В”** ва **“Қисми Г”** гирифта метавонед.

Ҳар як довталабро зарур аст, ки дар вақти бақайдгирӣ ба бартари интиҳобҳои худ зиёд тавачҷух карда, мавқеи ихтисосҳои интиҳобкардаашро ба таври дилхоҳаш дар рӯйхат ба тартиби аз 1-ум то 12-ум дуруст нишон диҳад.

Агар довталаб ихтисосҳои интихобкардааш ва ё ҳар гуна маълумоти дигарро дар варақаи бақайдгириаш тағйир додан хоҳад, ин корро танҳо дар давраҳои азнавбақайдгирӣ карда метавонад.

Ҳангоми интихоби гурӯҳи ихтисосҳо ва комбинатсияи ихтисосҳо донишу маҳорати худ, шумораи ҷойҳоро мувофиқи нақшаи қабули донишҷӯён дар муассисаҳои таълимӣ, ҳамчунин талаботи бозори меҳнато ба назар гиред!

Аз таҷрибаи солҳои гузашта маълум мешавад, ки бинобар гурӯҳҳои ихтисосҳои 1-ум ва 2-юмро камтар интихоб кардани довталабони дорои таҳсилоти миёнаи умумӣ, ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ бали гузариш аз рӯи комбинатсияи ихтисосҳо нисбат ба комбинатсияи ихтисосҳои гурӯҳҳои ихтисосҳои дигар пасттар буд. Бинобар ин, бештари довталабони ин гурӯҳҳои ихтисосҳо балҳои гузаришро ба даст оварда, дар озмуни тақсимот комёб ва донишҷӯӣ гардиданд. Аммо довталабони зиёде, ки интихобҳояшон аз гурӯҳҳои ихтисосҳои 3-юм, 4-ум ва 5-ум буд, ноком шуданд.

Ин ҳолат ба довталабони хатмкардаи синфи 9-ум низ дахл дорад, танҳо бо ин фарқ, ки онҳо гурӯҳҳои ихтисосҳои 1-ум, 2-юм, 3-юм ва 4-умро камтар интихоб карда, асосан ба гурӯҳи ихтисосҳои 5-ум майл кардаанд.

МАҲДУДИЯТҲО ДАР ИНТИХОБИ ИХТИСОС:

- ✓ довталаб ихтисосҳоро танҳо дар доираи як гурӯҳи ихтисосҳо интихоб карда метавонад;
- ✓ ихтисоси “Тарбияи ҷисмонӣ. Омодагии дифои ҳарбӣ”-ро аз Донишкадаи тарбияи ҷисмонии Тоҷикистон ба номи С. Раҳимов ва ихтисосҳоро аз Донишкадаи исломии Тоҷикистон ба номи Имоми Аъзам-Абуҳанифа Нуъмон ибни Собит фақат мардон интихоб карда метавонанд. Ихтисоси “Тарбияи ҷисмонӣ. Омодагии дифои ҳарбӣ”-ро аз Донишкадаи тарбияи ҷисмонии Тоҷикистон ба номи С. Раҳимов фақат мардоне метавонанд интихоб кунанд, ки таваллудашон на пештар аз моҳи октябри соли 2004 аст;
- ✓ шахсони гирифтори бемориҳои муайян аз рӯи баъзе аз ихтисосҳои тиббӣ ҳуқуқи таҳсил карданро дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёна ва олии касбӣ надоранд. Вобаста ба ин, довталабон бояд ҳангоми интихоби ихтисосҳои тиббӣ бо номгӯи бемориҳои, ки шахсони гирифтори чунин бемориҳо аз рӯи баъзе аз ихтисосҳои тиббӣ ҳуқуқи таҳсил карданро дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёна ва олии касбӣ надоранд (*нигаред ба замимаи 5*), шинос шаванд. Рӯйхати чунин бемориҳо, ки онро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян кардааст (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 25-уми сентябри соли 2018, № 475), дар нуқтаҳои бақайдгирӣ ва сомонаи Марказ низ гузошта мешавад. Дар Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абуалӣ ибни Сино, Донишгоҳи давлатии тиббии Хатлон ва Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (ихтисосҳои самти тиб) довталабони дар озмуни тақсимот аз рӯи ихтисосҳои ин муассисаҳо комёбшуда аз ташҳиси тиббӣ мегузаранд. (Ёдрас мекунем, ки ҳамасола Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абуалӣ ибни Сино ва Донишгоҳи давлатии тиббии Хатлон ҳангоми қабули довталабони дар озмуни тақсимоти ИМД комёбшуда тибқи натиҷаҳои ташҳиси тиббӣ баъзе аз довталабони гирифтори чунин бемориҳоро маълум мекунанд ва аз ин сабаб чунин довталабонро қабул намекунанд.);

- ✓ шахрвандони хоричӣ ва шахсони бешахрвандии сокини Ҷумҳурии Тоҷикистон танҳо ихтисосҳои таҳсилашон пулакиро интихоб карда метавонанд, яъне ҳуқуқи интихоби ихтисосҳои таҳсилашон ройгонро надоранд. Чунин шахрвандон ихтисоси “Тарбияи ҷисмонӣ. Омодагии дифои ҳарбӣ”-ро низ аз Донишкадаи тарбияи ҷисмонии Тоҷикистон ба номи С. Раҳимов интихоб карда наметавонанд (на таҳсили ройгон ва на пулакӣ);
- ✓ довталабони дорои таҳсилоти умумии асосӣ (хатмкарда ё хатмкунандаи синфи 9-ум) ихтисосҳои муайяно танҳо аз муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи касбӣ (коллечҳо), ки қабули донишҷӯён дар онҳо дар заминаи таҳсилоти умумии асосӣ ва фақат аз рӯи таҳсили рӯзона ба роҳ монда шудааст, интихоб карда метавонанд;
- ✓ довталаб ихтисос(ҳо)и дорои имтиҳонҳои эҷодӣ ва (ё) маҳорати махсуси талаботаш(он) гуногунро ҳамзамон аз якчанд муассисаи таълимӣ интихоб карда наметавонад. Инчунин, интихоби ихтисосҳои дорои имтиҳонҳои эҷодӣ ва (ё) маҳорати махсуси талаботашон гуногун аз як муассисаи таълимӣ номумкин аст *(ба истиснои ихтисосҳои дорои имтиҳонҳои эҷодӣ ва (ё) маҳорати махсуси Донишкадаи давлатии фарҳанг ва санъати Тоҷикистон ба номи Мирзо Турсунзода (нигаред ба зербаҳши “Қисми В”, саҳ. 58)).*